

FILMI KIRJAOSKUS KUI VÕIMALUS PAREMINI ÕPPIDA

KOULUKINO ÕPPEMETOODIKA
TUTVUSTUS FILMI

**“AILO – VÄIKESE PÕHJAPÕDRA
SUUR SEIKLUS”** PÕHJAL

FILMI KIRJAOSKUS KUI VÕIMALUS PAREMINI ÕPPIDA

KOULUKINO ÕPPEMETOODIKA
TUTVUSTUS FILMI

“AILO – VÄIKESE PÕHJAPÕDRA SUUR SEIKLUS” PÕHJAL

Igale vanuseastmele sobiv loodusseiklusfilm jutustab metsiku põhjapõdravasika Ailo ellujäämisloo tema elu esimese rännakuaasta käigus. Selle aja jooksul saab armsast väikesest vasikast tubli noor põhjapõder. Koguperefilmi teemaks on Lapimaa metsik loodus ja alistamatu tundramaastik, samuti igikestev emaarmastus, tänu millele Ailo alustab oma eluseiklust koos teiste metsloomadega.

(Tootja: MRP Matila Röhr Productions Oy. Filmi levitaja Eestis on Estinfilm ning alates 15. märtsist jookseb “Ailo - väikese põhjapõdra suur seiklus” kinodes eesti- või venekeelse dublaažiga.)

**Õppematerjal on loodud alg- ja põhikoolile.
Mõned ülesannetest on mõeldud noorematele,
teised vanematele õpilastele.**

Õppematerjali on koostanud keskkonnahariduse pedagoog,
FM Marianne Saviaho.

Õppematerjali on ette valmistanud Koulukino.

Õppematerjalid on tõlgitud Eesti Filmi Instituudi toetusel ja
Mart Rummo teostusel.

Filmi levitab Eestis Estinfilm ning seda on kinodes võimalik eesti-
ja venekeelse dublaažiga näha alates 15. märtsist.

FILM

Ailo lugu on fiktsioon ehk väljamõeldis. Kogu tegevustik on filmitud loodus ja kõik filmis nähtu on ehtne, kuid sündmustik on välja mõeldud ning looduse ringkäiku ja sündmusi antakse edasi filmikunsti vahendeid kasutades. Filmi teemaks on Lapimaa metsik loodus ning emaarmastus, tänu millele Ailo julgeb alustada oma suurt seiklust koos teiste metsloomadega.

Filmi meenutamine

1. Meenutage filmi koos nooremate õpilastega jutumulliülesande (**Lisa 6**) abil. Arutlege üheskoos filmis toimunu üle.
Tuletage vanemate õpilastega filmis toimunut meelde teemakohaste küsimuste abil (**Lisa 1**). Väike spikker võimalike vastustega õpetajate jaoks on ka olemas (**Lisa 2**). Ülesande võib filmiseansile minnes kaasa võtta ja jagada õpilastele juba enne filmi vaatamist.
2. Värvige pilt Ailost ja tema emast või polaarrebasest (**lisamaterjal**). Arutlege filmis toimunu üle. Mida koges Ailo oma esimese eluaasta jooksul? Kuidas käitus polaarrebane? Mis te arvate, kuidas Ailol, tema emal ja polaarrebasel praegu läheb?
3. Mängige paarikaupa või kogu klassiga sõnaseletusmängu, selgitamaks filmis esinenud sõnade tähendust. Õpetaja jagab õpilastele väljatrükitud sõnad (**Lisa 3**). Mängu lõppedes arutlege, kuidas need sõnad filmiga seostusid. Selgitage arusaamatuks jäänud sõnade tähendust. Õpilased võivad ka ise sõnu välja pakkuda.

Kangelased ja emaarmastus

4. Filmirežissöör on soovinud näidata väikese põdravasika kangelaslikku võitlust pakase ja kiskjate vastu tema esimestest eluhetkedest alates.
Arutlege või kirjutage, kas režissöör saavutas oma eesmärgi? Missugune inimene või loom on kangelane? Kas ja miks on Ailo kangelane? Kas teate veel mõnd kangelast?
5. Üks filmi läbivatest teemadest on emaarmastus. Kuidas see nähtud filmis väljendub? Vahetage mõtteid või pange kirja midagi oma ema või mõne teise täiskasvanu kohta, kes on aidanud sul raskustest üle saada.

FILMI ÜLESEHITUS

Filmiteose ülesehitus jaguneb üldjoones kolmeks osaks: algus, keskpaik ja lõpp. Sündmustiku ehk narratiivi võib jagada ka viieks: sissejuhatus, teemaarendus, vastasseisu pingestumine, kulminatsioon ja lõpplahendus

1. Värvige pilt Ailost ja tema emast või polaarrebasest (**lisamaterjal**). Arutlege filmis toimunu üle. Mida koges Ailo oma esimese eluaasta jooksul? Kuidas käitus polaarrebane? Mis te arvate, kuidas Ailol, tema emal ja polaarrebasel praegu läheb?
2. Mängige paarikaupa või kogu klassiga sõnaseletusmängu, selgitamaks filmis esinenud sõnade tähendust. Õpetaja jagab õpilastele väljatrükitud sõnad (**Lisa 3**). Mängu lõppedes arutlege, kuidas need sõnad filmiga seostusid. Selgitage arusaamatuks jäänud sõnade tähendust. Õpilased võivad ka ise sõnu välja pakkuda.

LAPIMAA LOODUS

1. Tuletage meelde, milliseid teisi loomi ja linde nägite filmis (põhjapõder, hunt, kärp, nugis, kotkas (kaljukotkas), ronk, lemming (Norra lemming), lumekakk, tuhkur, polaarrebane, vares, jänes, ahm, karu, sääsk). Kas mäletate neid kõiki? Milliseid muid loomi Lapimaal elab?
2. Arutlege ühiselt või mõtelge omaette, millised filmis esinenud loomad kohastuvad karmi talvega ja elavad selle üle? Meenutuseks nt: polaarrebane, põhjapõder, jänes, orav, lemming. Valige üks loom ja joonistage väike pildisari selle looma talvisest elutegevusest.
3. Poolkodustatud põhjapõder ehk poro on aretatud metsikust tundra-põhjapõdrast. Põhjapõdrad on põdrakasvataja omanduses, kuid liiguvad looduslikel karjamaadel vabalt ringi. Põdrakasvatus on üks Põhjamaade vanimaid tänini elujõulisena säilinud elatusaladest. See on oluline elatusallikas ning Soomele nii kultuurilisest kui traditsioonilisest vaatenurgast hindamatu väärtusega. Ajalooliselt on põdrakasvatus olnud saamide tegevusala; tänapäeval tegelevad sellega peamiselt Soome saamid ja soomlased. Põhjapõder on nimetatud Lapi maakonnaloomaks. Tutvuge Soome põdrakasvatuse ajaloo ja -tavadega. Kui teema on õpilastele võõras, võib sissejuhatuses vaadata videoid põhjapõdrade elupaikadest ja porokasvatusest.
4. Lapimaal vahelduvad aastaajad teises rütmis kui Lõuna-Soomes. Arutlege ning selgitage välja Lapimaal ja Lõuna-Soomes esinevate aastaegade pikkused ning võrrelge neid omavahel. Kuidas erineva pikkusega aastaajad loodust mõjutavad? Milline on Lõuna-Soome loodus? Aga Lapimaa loodus? Rääkige valguse ja temperatuuri mõjust loodusele.

KLIIMAMUUTUSED ARKTIILISTEL ALADEL

1. Kliimamuutused ohustavad eriti just arktilisi liike. Põhjapoolsetel aladel toimub kliimasoojenemine kiiremini kui lõunas. Arutlege, milline oleks olnud filmitegelaste elu, kui lund oleks olnud vähem või üldse mitte. Võite kirjutada lühijutustuse filmis esinenud loomade elust lumeta talvel või joonistada teemakohase pildi. Arutlege, miks ilmastik soojeneb põhjas kiiremini kui lõunas.
2. Kui mõne liigi elukeskkonnas hakkavad kliima soojenemise tõttu tekkima kiired muutused, jääb üle kolm võimalust. Liigid kas kohastuvad, siirduvad mujale või surevad välja. Selgitage välja filmis esindatud liikide ohustatuse aste ja uurige, kas mõni neist liikidest on eriti suures ohus. Millised tegurid liiki ohustavad? Juurelge, kas see või teine liik on võimeline kohastuma, mujale siirduma või sureb kliimamuutuste tõttu hoopis välja.

TUNDED JA EMOTSIONAALSED OSKUSED

Tunnetest rääkides tuleb meeles pidada, et kedagi ei sunnita rääkima. Neid, kes soovivad kõneleda, võiks tunnustada näiteks järgmisel viisil: "Tore, et ütlesid, mida sa tunned." "Oma tunnetest ei ole alati lihtne rääkida." "Kes veel on tundnud samasuguseid tundeid nagu Jari?" "Tunnustan sind selle eest, et nõustusid meile oma tunnetest rääkima."

Allikas: Soome Vaimse Tervise Selts, „Tunded tuttavaks“.

Tutvumine peamiste tunnetega

1. Filmis kõneldakse palju tunnetest. Arutlege klassis, väikestes rühmades või paaridena, milliseid tundeid film tekitas. Tutvuge peamiste tunnetega enne või pärast arutelu. Erinevates

tundeteooriates mainitakse peamisi tundeid pisut erinevas järjestuses, kuid ülemaailmselt tunnustatud peamisteks tunneteks loetakse rõõmu, kurbust, hirmu, viha ja tülgaust. Tunneteskaalat võib laiendada, käsitledes näiteks ka armastust, üllatust, naudingut ja häbi.

Noorematele õpilastele võib peamisi tundeid tutvustada, paludes neil ennast kirjeldada: Rõõmustan, kui ... Kurvastan, kui ... Vihastan, kui ... Mõnikord kardan, kui...

2. Ailo tunnete kohta käivas ülesandes (**Lisa 5**) arutletakse selle üle, mida Ailo võis erinevates olukordades tunda. Kui ülesanne on valmis, valib iga õpilane ühe Ailo tunde ning räägib soovi korral paarilisele või kogu klassile, millises olukorras on tema sarnast tunnet kogunud. Kirjutage kirjand, milles õpilane valib ja analüüsib 1-3 Ailo tunnet ning olukordi, millega seoses tema ise neid tundeid on kogunud. Õpilane kirjeldab olukordi, enda ja võimalike teiste inimeste kogemusi ning käitumist.

Hirm ja sellega toimetulemine

3. Ailo pidi palju kordi hirmu tundma. Filmis kirjeldatakse hirmu järgnevalt: "See halvab su meele nagu mürk. See varitseb kõikjal su ümber. Tunnetad seda kõikjal: pilvede kujus ja tuulevihinas. Võin ju iseendale öelda, et see kõik on vaid mu oma ettekujutus. Aga see ei aita."

Arutlege või kirjutage hirmudest, mida Ailo tundis ning milliste olukordadega need seostusid. Kas oled ise olnud hirmutavas olukorras? Mida siis tundsid? Kuidas sa sellega toime tulid?

4. Film räägib eluga toimetulemisest ja edasiliikumisest. Filmis on öeldud: "Maailm on imeline.

Mõnikord on nii raske, et tahaks kõigele käega lüüa ja öelda: „Unustage mind, elage edasi justkui mind poleks olemaski.“ Ometi, alati kui otsustate siiski end jalule ajada ja edasi liikuda, mõistate, et elu on suur seiklus!“ Arutlege või kirjutage, milliseid mõtteid need laused teie tekitavad. Kas meenub olukordi, mil oleksite tahtnud lausuda "elage justkui mind poleks olemaski"?

"Kas maailm on karm paik? Jah, kuid see on meie oma maailm. Siin on liha ja verd, viha ja rõõmu. Pürgime aina edasi, ründame või oleme ise rünnatavad..." Milliseid mõtteid need tsitaadid tekitavad? Arutlege või kirjutage.

Loomad näitlejatena

Selles filmis esinevad kõikides rollides loomad, inimese kohalolekut ei paista. Sellegipoolest meenutab filmi ülesehitus ja areng paljuski inimnäitlejate abil loodud mängufilme. Põhjapõdravasikas Ailo suur seiklus sarnaneb tüüpilisele lastefilmile: suureks saamise lugu, mille käigus emast eraldunud (loom) laps elab läbi põnevaid seiklusi ja õpib teekonna käigus paljugi nii iseenda kui ümbritseva keskkonna kohta. Kas märkasid filmi vaadates sarnasusi mõne teise filmi sündmustikuga? Kuidas suhtud loomade isikustamisse? Kas loomade ja inimeste tunded on võrreldavad ja kui, siis mil viisil?

LISA 1

Meenuta filmi ja vasta küsimustele nii hästi kui oskad.

Kuidas on filmis kujutatud peamisi teemasid: Lapimaa loodust, taltsutamatu kõnnumaad ja emaarmastust?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Millega häirib inimene metsikute põhjapõtrade elu?

.....

.....

.....

.....

Filmis on öeldud, et põhjapõdrad rändavad. Mida see tähendab?

.....

.....

.....

.....

Mitme minuti jooksul pidi vastsündinud vasikas jalule tõusma, käima, jooksuma ja ujuma õppima?

.....

Miks pidi põdravasikas need oskused nii kiiresti omandama?

.....

.....

.....

.....

Miks veedavad põhjapõdrad talve tuulisel tundrul? Miks nad metsa ei jää?

.....

.....

.....

.....

Selgita lühidalt järgmiste sõnade tähendust: kari, põdralehm, põdrapull ja räkkä.

.....

.....

.....

.....

Kas sinu meelest leidis filmis midagi õpetlikku?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

LISA 2

Õpetaja abimaterjal

Meenuta filmi ja vasta küsimustele nii hästi kui oskad.

Kuidas on filmis kujutatud peamisi teemasid: Lapimaa loodust, taltsutamatu kõnnumaad ja emaarmastust?

*Film kõneleb Lapimaa loodusest, selle asukatest ja nende elust. Kõik filmis esinevad loomad on ehtsad, mitte animeeritud. Jutustus on küll fiktsioon, kuid loomad ja keskkond on ehtsad. Alis-
tamatu loodus on täis ohtusid. See tähendab kiirevoolulisi jäätuvaid jõgesid, kiskjaid – hunte ja karusid, jäässe kinni külmunud põhjapõtru ja kumedit kraaksuvaid kaarnaid. Elu on ohtlik ja ettearvamatu, iga hetk võib osutuda viimseks. Emaarmastus kaitseb Ailot metsiku kõnnumaa ohtude eest ning aitab tal ellu jääda. Ema viib edasi, juhatab teed, annab nõu, toidab ja otsib eksinu üles.*

Millega häirib inimene metsikute põhjapõtrade elu?

Inimene raiub metsa, ehitades teid ja linnu. Filmis öeldakse: "Maanteed ühendavad inimesi, kuid põhjapõtrade jaoks on teed justkui müürid või takistused, mis tõkestavad nende iidseid rändeteid."

Filmis on öeldud, et põhjapõdrad rändavad. Mida see tähendab?

Porod rändavad toidu otsingul ühest piirkonnast teise. Enamasti toimub ränne kindlatele aladele mööda samu radu (kui need just mingite väliste tegurite tõttu ei muutu). Erinevatel aastaegadel rännatakse erinevatesse piirkondadesse: kevaditi rohelistesse orgudesse, talviti kõrgtundrasse.

Mitme minuti jooksul pidi vastsündinud vasikas jalule tõusma, käima, jooksuma ja ujuma õppima?

*5 minuti jooksul. "Lapimaal räägitakse lastele, et erinevalt inimlapsest peab vastsündinud põdra-
vasikas jalule tõusma viie minuti jooksul, järgmise viie minuti jooksul käima õppima ja järgmise
viie minuti pärast oskama joosta ja ujuda."*

Miks pidi põdravasikas need oskused nii kiiresti omandama?

Kui vasikas kiiresti ei õpi, ei pruugi ta ellu jääda. Nagu filmis on öeldud: "Küsimus on selles, kuidas kõikjal varitsevatest ohtudest eluga pääseda".

Miks veedavad põhjapõdrad talve tuulisel tundrul? Miks nad metsa ei jää?

Talviti mattuvad metsased orud sügavasse lumme. Ülal, tundrul on lumekiht õhem ning selle alt leiavad porod eluks vajalikku samblikku. Filmis öeldakse: "Ailo ja tema kari peab enne talve saabumist tundrassa tagasi jõudma, sest sügavas lumes sumpamine oleks liiga kurnav. Tundrult alla tuisanud lumi koguneb orgudes paksudeks hangedeks. Lume all leidub samblikku, mis aitab talve üle elada."

Selgita lühidalt järgmiste sõnade tähendust: kari, põdralehm, põdrapull ja räkkä.

Kari: põhjapõtrade kooseluvorm. Põdralehm: täiskasvanud emane põhjapõder (üle kolme aasta vanune). Põdrapull: täiskasvanud isane põhjapõder (üle kolme aasta vanune).

Räkkä: periood, mil sääski ja parme on massiliselt.

Kas sinu meelet leidus filmis midagi õpetlikku?

Õpetlik on ehk see, et mitte kellegi elu pole kerge. Elus oma koha leidmine võib osutuda keeruliseks, eriti noorena. Tingimused võivad olla karmid. Ailo jaoks oli Lapimaa metsik loodus karm, kuid inimeste jaoks võib karm olla hoopis teiste inimeste loodud keskkond. See võib tähendada kiusamist, üksindustunnet või probleeme perekonnas. Film õpetab meile, et igas olukorras on siiski võimalik toime tulla, kui pea püsti hoida, visalt edasi liikuda ja mitte alla anda. Elu on seiklus.

Film algab järgmiste lausetega: "Maailm on imeline. Me ei tea, miks me siin oleme, aga siiski... Igal hommikul tuleb tõusta, teele asuda ja teiste hulgas oma koht leida. On päevi, mil tahaks vaid edasi magada... omaette uneleda... Kuid elu läheb edasi, nii et tuleb muudkui visalt jätkata. Nii palju on asju, mida me pole veel kogenud või tahaksime uuesti kogeda."

Ja filmi lõpulause: "Mõnikord on nii raske, et tahaks kõigele käega lüüa ja öelda: „Unustage mind, elage edasi justkui mind poleks olemaski.“ Ometi, alati kui otsustate siiski end jalule ajada ja edasi liikuda, mõistate, et elu on suur seiklus!"

LISA 3

PÕHJAPÕDER (PORO)

LAPIMAA

METS

TUNDRA

EMA

KARI

ORAV

KÄRP

TUHKUR

HUNT

KARU

KOTKAS

EMAARMASTUS

HIRM

RÕÕM

KÕNNUMAA

KÄBI

JÄNES

PIKK-KÕRV

AHM

SÄÄSK

POLAARREBANE

RONK

RÄKKÄ*

*massilise sääserünnaku hooaeg, eesti keeles vaste puudub)

LEMMING

KÕNNUMAA VIIRASTUS

PÕHJALA LIHAPALL

KANGELANE

TALV

VASIKAS

LUMI

KARJA JUHT

SAMBLIK

KUTSIKAS

JÕGI

PÕDRAPULL

SOOME

METSLOOM

NORRA

JULGUS

PRANTSLANE

VAIST

LOODUS

AILO

FIKTSIOON

RÄNNE

EMA

SEIKLUS

LISA 4

Filmi ülesehitus

Nooremate õpilastega võib filmi ülesehitust analüüsida kolme jaotuse abil.

ALGUS – KESKPAIK – LÕPP

ALGUS: Tutvustatakse filmi peategelasi ja sündmuspaika. Filmi alguses ilmneb konflikt või vastuolu, mis on seotud keskse tegelaskujuga.

Ailo ema on koos karjaga karmil tundrumaastikul möllavas lumetormis. Ailo hakkab kohe sündima. Ailo elu algus on täis raskusi ja ohte. Kas väike põhjapõder jääb elama?

KESKPAIK: Süvenetakse põhjalikult jutustusse ja selle tegelaskujudesse. Filmi alguses ilmnenu konflikt teravneb. Sündmused on pingelised.

Saabub kevad ja suvi, Ailo kasvab ja saab tasapisi targemaks. Sündmuskäigu pinget leevendavad ja ilmestavad kõrvaltegelased, sh orav, tuhkruud, jänes, polaarrebane ja lemming (põhjala lihapall). Hundikutsikad on kasvanud ja õppinud jahti pidama. "Nad on valmis. Nüüd peavad nad jahti üheskoos. Kutsikad on mängude käigus lõputult selle hetke tarvis harjutanud. Nüüd enam ei mängita." Järgneb pikk jahistseen, metsa eksimine ja kohtumine ahmiga. Ailo ja ema jäävad ellu.

LÕPP: Peamine konflikt leiab lahenduse, probleemidega tullaakse toime ja kõik küsimused saavad vastuse. Filmi tegelaskujud elavad oma elu edasi.

Porod rändavad toidu otsingul ühest piirkonnast teise. Enamasti toimub ränne kindlatele aladele mööda samu radu (kui need just mingite väliste tegurite tõttu ei muutu). Erinevatel aastaegadel rännatakse erinevatesse piirkondadesse: kevaditi rohelistesse orgudesse, talviti kõrgtundrassesse.

Vanemate õpilastega võib filmi ülesehitust analüüsida viie jaotuse abil.

SISSEJUHATUS – TEEMAARENDUS – KULMINATSIOON – LAHENDUS – LÕPPLAHENDUS

SISSEJUHATUS: Tutvustatakse filmi peategelasi ja sündmuspaika. Filmi alguses ilmneb konflikt või vastuolu, mis on seotud keskse tegelaskujuga.

Ailo ema on koos karjaga karmil tundrumaastikul möllavas lumetormis. Ailo hakkab kohe sündima. Ailo elu algus on täis raskusi ja ohte. Kas väike põhjapõder jääb elama?

TEEMAARENDUS: Sündmuste käik areneb, tekivad uued olukorrad, probleemid ja lahendused. Pinge kasvab järk-järgult ja tegelaskujud vahelduvad.

Ailo ja ema liituvad karjaga. Karjas on palju teisigi vasikaid. Antakse mõista, et ees on ootamas raskused: "Nad hakkavad üheskoos võitlema pakase, jõgede ja lumetormidega." Lähedusse ilmub hunt, kuid ei ründa veel. Ta ootab, ent tuleb kindlasti tagasi. Saabub kevad ja suvi, Ailo kasvab ja saab tasapisi targemaks.

Sündmustiku pinget leevendavad ja ilmestavad kõrvaltegelased, sh orav, tuhkrud, jänes, polaarrebane ja lemming (põhjala lihapall).

KULMINATSIOON: Filmi alguses tekkima hakanud konflikt on jõudnud olulise pöördepunktini Olukord on äärmiselt pingeline ja iga hetk on oodata "plahvatuslikke muutusi". Võimalikud kõrvalliinid jõuavad lahenduseni.

Hundikutsikad on kasvanud ja õppinud jahti pidama. "Nad on valmis. Nüüd peavad nad jahti üheskoos. Kutsikad on mängude käigus lõputult selle hetke tarvis harjutanud. Nüüd enam ei mängita." Kas Ailo pääseb hundikarja küüsis? Järgneb pikk jahistseen, metsa eksimine ja kohutamine ahmiga. Ailo ja ema jäävad ellu. Ailo ja kari jätkavad edasiliikumist, aga pinge püsib. Talv on saabumas ja kari peab jõudma tundrassa. Liikuda tuleb kiiresti, et mitte kiskjate saagiks langeda. Hundid võtavad ronga juhatusel ette uue jahiretke, kuid kari jõuab tundrassa ja huntidel tuleb loobuda. Filmi kõrvalliinis otsib polaarrebane kaaslast. Olukord tundub lootusetuna, kuid lõpuks leiab polaarrebane paarilise, kellega rõõmsalt koos hullata.

LAHENDUS: Filmi peamine konflikt saab lahenduse, probleemid lahenevad ja kõik küsimused saavad vastuse.

Kari on tundrul. Räägitakse, et Ailo ema ootab uut vasikat. Ailo on tulnud toime esimese eluaasta lugematute ohtudega ja hakkab täiskasvanuks saama. "Käes on aeg elada ilma emata. Elada täiskasvanuelu. Selleks Ailo nüüd valmistubki. Peagi paistab Lapimaa kohal taas päike, tuues kaasa uusi seiklusi. Önn kaasa, Ailo, Lapimaa nooruke prints!"

LÕPPLAHENDUS: Vaataja saab võimaluse konfliktide ja lahenduste üle rahulikult järele mõelda. Filmi tegelaskujud elavad oma elu edasi.

Ailo jookseb lumisel tundral. "Mõnikord on nii raske, et tahaks kõigele käega lüüa ja öelda: „Unustage mind, elage edasi justkui mind poleks olemaski.“ Ometi, alati kui otsustate siiski end jalule ajada ja edasi liikuda, mõistate et elu on suur seiklus!"

LISA 5

Ailo tunded

Mida võis Ailo järgmistes olukordades tunda?
Vali iga olukorra juurde 1-2 tunnet.

RÕÕM KURBUS HIRM VIHA JÄLESTUS ARMASTUS ÜLLATUS NAUDING HÄBI

OLUKORD	TUNNE
Ailo sünnib ja ema läheb ära.	
Ailo ärkab esimesel hommikul ema kõrval.	
Ailo jälgib kärbi väledat liikumist.	
Ailo maitseb esimest korda samblikku.	
Ailo ületab ema kannul jääkülma jõge.	
Ailo näeb esimest korda karjas teisi põdravasikaid.	
Ailo kohtub üleannetute tuhkruitega.	
Ailo tutvub jänese ja üritab teda matkida.	
Ailo põgeneb huntide eest.	
Ailo kohtub võõraste põhjapõtradega, kes on tarandikus.	
Ailo märkab tarandiku läheduses ahmi.	
Ailo eksib metsas ära.	
Ailo vaatleb tundrunõlvalt maastikku.	
Ailo emal sünnib uus vasikas.	

LISA 6

Kirjuta tekst jutumullidesse.

